

¹BONDGENOOTSCHAPPEN VAN DE FAMILIES IN HUIZEN

(Pela en bongso)

Het aantal nog in leven zijnde volwassenen van de eerste generatie is inmiddels, na hun aankomst in Nederland nu ruim drieënzestig jaar geleden sterk afgenomen en de kennis betreffende de herkomstgeschiedenis dreigt nu ook beetje bij beetje af te nemen, omdat er verder weinig op schrift is gesteld. In veel gevallen is en wordt de familiegeschiedenis nog steeds mondeling overgedragen aan de volgende generaties, maar de bredere kennis over de geschiedenis van de kampong, streek of het eiland neemt af. De volwassenen van de eerste generatie weten over het algemeen feilloos te vertellen welke familienamen uit de kampong van herkomst afkomstig zijn en met welke kampongs het kampong een speciale band heeft, de 'pela'. De tweede, derde en volgende generaties hebben deze kennis in steeds mindere mate paraat.

Toch gaan steeds meer jongere Molukkers met vakantie naar de Molukken en bezoeken dan ook hun kampong van herkomst. Er is dus wel behoefte om een band met de Molukken te behouden. Maar of er bij thuiskomst in Nederland iets wordt gedaan met de ervaringen en verhalen die men heeft opgedaan tijdens de vakantie is niet altijd waarneembaar.

Pela

Een van de zaken waar de Molukken zich onderscheiden van de rest van de Indische archipel is de zogeheten 'pela' (Kei: tea bel; Tanimbar: Awai). Pela is een bondgenootschap tussen twee of meer dorpen om elkaar wederzijdse hulp te geven in voor- en tegenspoed. Er zijn twee soorten pela:

1. Pela keras of pela Tuni (de 'harde pela')

2. Pela tanpa sirih (de 'zachte pela').

Bij de **pela keras** en **pela gandong** beschouwen de leden elkaar als bloedverwanten en zijn onderlinge huwelijken niet toegestaan, omdat dit wordt beschouwd als een incestueuze relatie. Bij de **pela tanpa sirih** bestaat er tussen de oorspronkelijke bewoners van de pela-dorpen slechts een relatie van onderlinge vriendschap en hulp.

Pela heeft zich niet laten beperken door verschil in godsdienst, want er zijn meerdere pela-schappen die tegelijkertijd moslim en christelijke dorpen omvatten, bijvoorbeeld de pela's Haria (christen, Saparua) en Sirisori (moslim, Saparua). Het is wel opmerkelijk dat er naast deze zogenaamde gemengde pela's wel pela's bestaan van uitsluitend christelijke dorpen, maar niet van alleen islamitische dorpen. In de literatuur is wel geopperd, dat de onderlinge band van de moslimgemeenschap, de zogeheten 'umat islam', sterk genoeg zou zijn om elkaar onderlinge hulp te bieden. Over het algemeen zijn de pela-leden grotendeels op de hoogte van de familienamen uit de eigen pela-dorpen.

Pela-schappen en bongso van de families in Huizen.

Binnen de Molukse gemeenschap in Huizen hebben veel gezinnen, vanuit de mannelijke lijn gezien, een pela-schap met een andere kampong(s). Er zijn gezinnen die helemaal geen pela-schap hebben. En ook gezinnen die geen pela-schap maar wel een soort van bondgenootschap hebben, de bongso 'adé' en 'kaka'. Uit gesprekken met de families weten velen niet precies te vertellen met welke kampong(s) zij een pela-schap hebben of bongso zijn. Ook zijn velen niet op de hoogte uit welke kampong hun mede gemeenschapsleden komen en met wie zij een pela-schap hebben.

---

¹ vrijdag 29 januari 16 vers.04

Aan de hand van de gesprekken die ik heb gevoerd met de families heb ik door middel van onderstaand tabel de relatie van de families en hun bondgenootschappen inzichtelijk gemaakt. Het tabel is nog niet volledig omdat nog niet alle gezinnen benaderd zijn voor informatie over hun pela's of bongso. Zodra hierover meer bekend is zal het tabel ge-update worden.

*Staat uw familienaam er niet bij dan kunt u ook reageren door een email te sturen naar redactie@malukuhuizen.nl Hierop kunt u vermelden uit welke kampong uw familie komt, vanuit de mannelijke lijn gezien, en met welke kampong uw familie een bondgenootschap (pela of bongso ade/kaka) heeft.

Leeswijzer: Van links naar rechts vindt u de naam van de familie, de kampong waar deze familie vandaan komt, het eiland waarop deze kampong zich bevindt, soort bondgenootschap met kampong waar deze familie vandaan komt en het eiland waarop dit dorp zich bevindt.

Nr	Familie	Kampong	Eiland	Soort bondgenoo	met kampong	eiland
1	Van Busken-Hendriksz, Bace	Lariki	Ambon	geen	-	-
2	Halussy, M.	Ihamahu	Saparua	Pela	Amahai ¹ en Lilibooi ²	Ceram ¹ en Ambon ²
3	Haulussy, E.	Ihamahu	Saparua	Pela	Amahai ¹ en Lilibooi ²	Ceram ¹ en Ambon ²
4	Huwaë	Allang	Ambon	pela keras	Latuhalat	Ambon
5	Jermias	Porto	Saparua	pela keras	Itawaka	Saparua
6	Kikkert-Mahulete	Latuhalat	Ambon	pela keras	Allang	Ambon
7	Lahumeten	Titawaai	Nusalaut	ade-kaka	Pelauw	Haruku
8						
9	Lekatompessy	Latuhalat	Ambon	pela keras	Allang	Ambon
10	Leuhery	Aburu	Haruku	pela	Hualoi ¹ , Booi ² en Kariu ³	Ceram ¹ , Saparua ² en Haruku
11	Lilipory	Hutumuri	Ambon	pela	Sirisore serani ¹ en Tamilouw ²	Saparua ¹ en Ceram ²
12	Manuhutu	Haria	Saparua	pela keras	Hative Besar ¹ , Lilibooi ² en Siri Soré Islam ³	Ambon ¹ , Ambon ² en Saparua ³
13	Matitahatiwen	Hative Besar	Ambon	pela sumpa ¹ en Pela tanpa sirih ²	Haria ¹ en Eri ²	Saparua ¹ en Ambon ²
14	Mustamu, Sammy	Haruku	Haruku	pela	Nolot	Saparua
15	Nendissa	Ihamahu	Saparua	Pela	Amahai ¹ en Lilibooi ²	Ceram ¹ en Ambon ²
16	Nitalessy	Tiouw	Saparua	geen	-	-
17	Palijama	Siri soré	Saparua	Pela ¹ , bongso ²	Sameth ¹ , Hutumuri ² en Tamilauw ²	Haruku ¹ , Ambon ² en Ceram ²

18	Parera	Ambonstad, (asal Hatalaai)	Ambon	Pela	Amahusu ¹ , Hualoi ² en Soya ¹	Ambon ¹ en Ceram ²
19	Pattinama	Oma	Haruku	pela	Boano ¹ en Ulat ²	Boano ¹ en Saparua ²
20	Pattipeiluhu	Tuhaha	Saparua	Bongso ¹ , pela ²	Itawaka ¹ , Ulat ¹ , Rohomoni Islam ²	Saparua ¹ , Haruku ²
21	Putuhena	Tiouw	Saparua	Geen	–	–
22	Risakota	Latuhalat	Ambon	pela keras	Allang	Ambon
23	Sabandar	Allang	Ambon	pela keras	Latuhalat	Ambon
24	Sahertian	Porto	Saparua	pela keras	Itawaka	Saparua
25	Sitanija	Haruku	Haruku	pela	Nolot	Saparua
26	Sopaheluwakan	Siri soré	Saparua	pela ¹ , bongso ²	Sameth ¹ , Hutumuri ² en Tamilauw ²	Haruku ¹ , Ambon ² en Ceram ²
27	Tahamata	Ihamahu	Saparua	Pela	Amahai ¹ en Lilibooi ²	Ceram ¹ en Ambon ²
28	Talahattu	Rutong	Ambon	Gandong ade/kaka	Rumah Kai	Ceram
29	Tamaëla	Haria	Saparua	pela keras	Hative Besar ¹ , Lilibooi ² en Siri Soré	Ambon ¹ , Ambon ² en Saparua ³
30	Titarsole	Lilibooi	Ambon	pela	Haria en Ihamahu	Saparua
31	Snell(Sopamena) Werkelijke familienaam is Sopamena. Zij dragen de naam Snell van Oma van vaders kant.	Paperu	Saparua	Pela ¹ en adik ² kakak	Hulaliu ¹ (a),T ulehu ¹ (b),Ti al ¹ (b),Asilulu ¹ (b),Tiouw ¹ (c),Sila ¹ (d),L aimu ¹ (e),Ha ria ² (c)	a = Haruku b = Ambon c = Saparua d = Nusalaut e = Ceram
32	Wattilete	Nusaniwé (Eri en Airlow)	Ambon	Pela	Hatve Besar	Ambon
33	Lopulalan	Porto	Saparua	Pela	Itawaka ¹ en Makariki ² (Vroeger met Ameth)	Saparua ¹ en Ceram ² . (Nusalaut)

Ik hoop dat ik u aan de hand van deze tabel een stukje informatie heb gegeven hoe de relatie is tussen de families en hun bondgenootschappen. Is de informatie naar uw oordeel niet juist dan kunt u daarop reageren door een email te sturen naar redactie@malukuhuizen.nl

Rudi Sabandar

Bronvermelding: Silsilah Maluku door Ron Habiboe